АНАЛИЗА НА ПЕРФОРМАНСИТЕ ЗА ТОП100 ПОМЕЃУ 2009 – 2025-ТА ГОДИНА

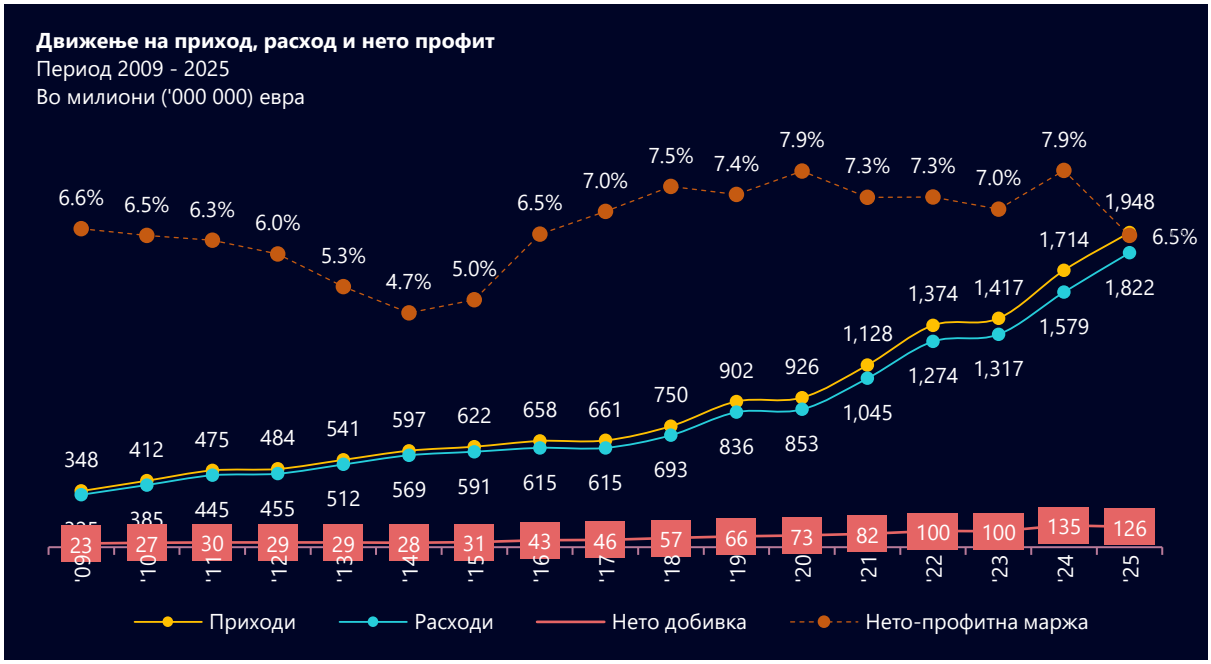
Анализата е изработена Сергеј Зафироски – Генерален Менаџер на агенцијата за истражување и консалтинг Инсајдер ИД. За дополнителни информации во однос на податоците, услугите и анализата контактирајте на +389 71 210 471 или info@insider.mk.

1. ПРЕГЛЕД НА ФИНАНСИСКИТЕ ОСТВАРУВАЊА НА ТОП100 КОМПАНИИ ВО ПЕРИОД 2009 – 2024 ГОДИНА

Претходната, 2025 година може да се оцени како година на умерено забрзување на домашната економија во услови на сè уште комплексно глобално окружување. Реалниот БДП на Северна Македонија има раст од 3.5%, додека просечната инфлација изнесува 4.1%. Истовремено, глобалната економија бележи раст со приближно 3.2%, при послаба динамика кај развиените економии и продолжена неизвесност поврзана со трговските политики, геополитичките случувања и движењето на цените на енергенсите.

Во таков контекст, резултатите на ТОП100 компаниите покажуваат значително повисока динамика од генералното движење на домашната економија. Вкупниот приход во 2025 година се зголемува за 13.6%, од 1.71 на 1.95 милијарди евра, што е речиси 4 пати повисока стапка од реалниот раст на БДП. Доколку се земе предвид инфлацијата од 4.1%, номиналниот раст на приходите на ТОП100 останува значително над генералното зголемување на цените. **Тоа укажува дека растот на приходот не може да се објасни само преку инфлацијата, туку дека зад него стои и реално проширување на деловната активност, поголем обем на продажба, промени во структурата на компаниите или комбинација од овие фактори.**

TOP100 има релативно стабилно јадро, но листата не е затворена. Од компаниите според приход, 51 се присутни во TOP100 во сите 5 анализирани години, а во 2025 тие генерираат околу 62% од вкупниот приход. Истовремено, речиси половина од позициите во листата барем еднаш се промениле во периодот, што покажува дека зад стабилното јадро постои значителна динамика на компании кои влегуваат, излегуваат или ја менуваат својата позиција.

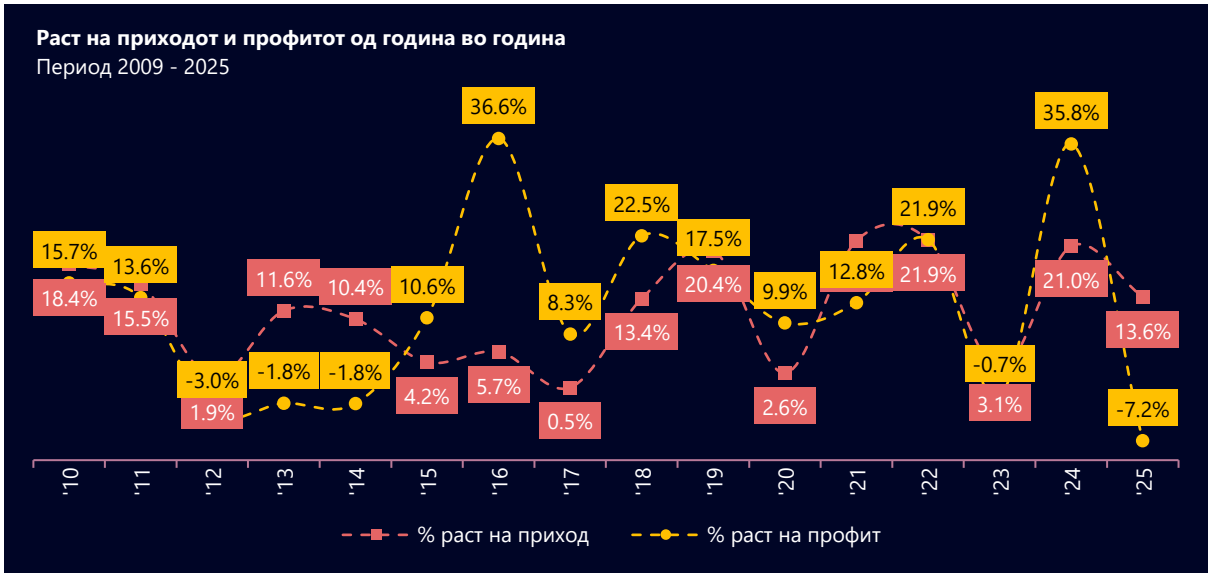
Напомена: расходот е пресметан како разлика помеѓу вкупниот приход и нето-добивката, а не директно изведен од финансиските извештаи. Во него се вклучени сите оперативни, финансиски трошоци и даноци.

Во 2025 година продолжува растот на обемот на работење кај ТОП100 компаниите. Вкупните приходи достигнуваат историски максимум од 1.95 милијарди евра, што претставува раст од околу 14% во однос на 1.71 милијарди евра во 2024. Истовремено, расходите се зголемуваат од 1.58 на 1.82 милијарди евра, додека нето-добивката се намалува од 135 на 126 милиони евра. Како резултат, нето-профитната маржа се намалува од 7.9% на 6.5%. Самото намалување на маржата не мора да се толкува како негативен резултат, бидејќи графиконот не дава информација за причините зад повисоките

расходи. Тие можат да бидат поврзани со повисоки оперативни трошоци, инвестиции, проширување на капацитетите или други деловни активности.

Долгорочниот тренд останува изразено позитивен. Во однос на 2009 година, приходите се зголемени од 348 милиони на 1.95 милијарди евра, што претставува кумулативен раст од приближно 460%, со просечна годишна стапка на раст на приходите (CAGR) од 11.4% за периодот 2009 – 2025. Во истиот период, нето-добивката се зголемува од 23 на 126 милиони евра. Во 2025 се менува односот помеѓу растот на приходите и добивката: компаниите генерираат значително повисок приход, но поголем дел од него се апсорбира преку расходите. Затоа, 2025 повеќе укажува на промена во структурата на финансискиот резултат отколку на едноставно подобрување или влошување на перформансот.

Помеѓу 2021 и 2025 година TOP100 генерираат дополнителни приближно 820 милиони евра приход, додека нето-добивката се зголемува за околу 43 милиони евра. Односот помеѓу дополнителната добивка и дополнителниот приход изнесува околу 5.3%. Ова дополнително го потврдува заклучокот дека последниот циклус на раст е пред сè циклус на значително проширување на обемот, додека профитот расте со поумерено темпо.

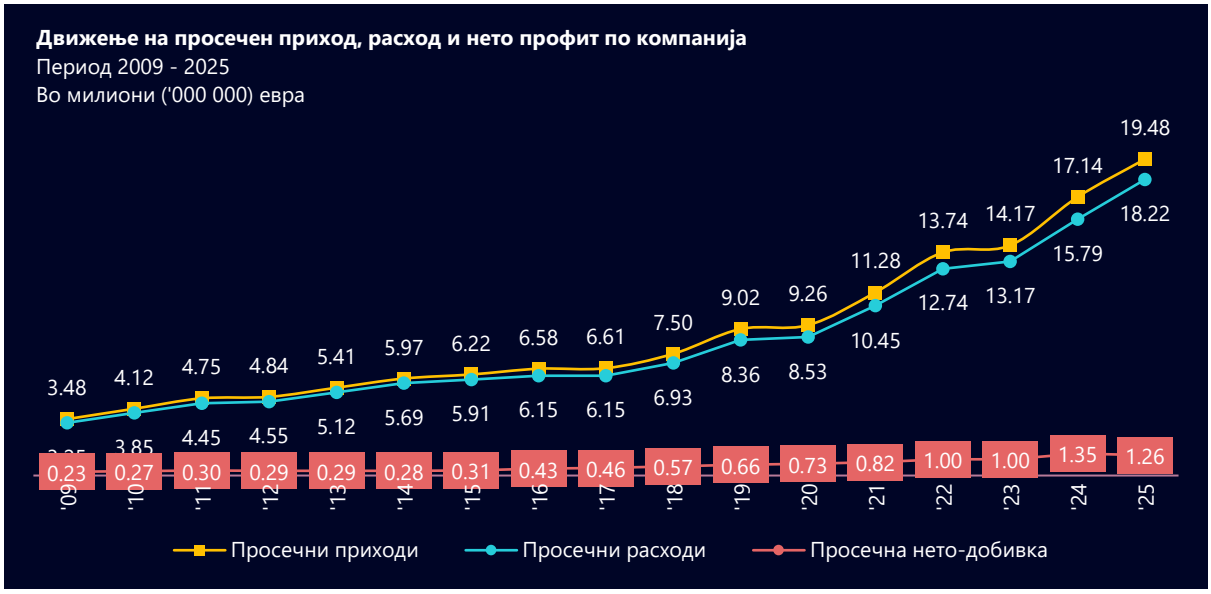

Растот на приходот и профитот во периодот 2010–2025 покажува повеќе фази на забрзување и забавување, при што двата индикатори не секогаш се движат со ист интензитет. Во првите години растот е релативно висок, по што во 2012–2014 се забележува период на послаби резултати, со негативен раст на профитот од околу -3.0% до -1.8%. Од 2015 започнува нов период на поизразен раст, а најсилно отстапување се забележува во 2016, кога профитот расте за 36.6%, значително над растот на приходот од 5.7%. Слично забрзување има и во 2018, 2019 и 2021, кога и приходот и профитот бележат двоцифрени стапки на раст.

Во поновиот период, 2022 носи силен раст и кај приходот и кај профитот од околу 21.9%, додека во 2023 доаѓа до краткотрајно забавување, со пад на приходот од -0.7% и умерен раст на профитот од 3.1%. Во 2024 следува силно закрепнување, со раст на приходот од 21.0% и профитот од 35.8%. Во 2025 трендот повторно се менува: приходот продолжува да расте со високи 13.6%, додека профитот се намалува за -7.2%. Ова покажува дека растот на обемот на работење продолжува, но неговото влијание врз профитот варира од година во година и зависи од структурата на трошоците и останатите фактори кои не се прикажани во самиот графикон.

2. ПРИХОД, РАСХОД И НЕТО-ПРОФИТ ПО КОМПАНИЈА

Просечните вредности по компанија го прикажуваат развојот на финансискиот профил на TOP100 низ времето. Тие овозможуваат директно да се следи дали зголемувањето на вкупниот обем на работење е проследено и со повисок приход и добивка на ниво на поединечна компанија. Особено важен е односот меѓу приходот, расходот и нето-добивката, бидејќи тој покажува дали проширувањето на активноста се претвора во повисока финансиска ефикасност или бара пропорционално поголеми трошоци. На тој начин, анализата дава појасна слика за тоа како се менува економската сила на просечната компанија во TOP100.

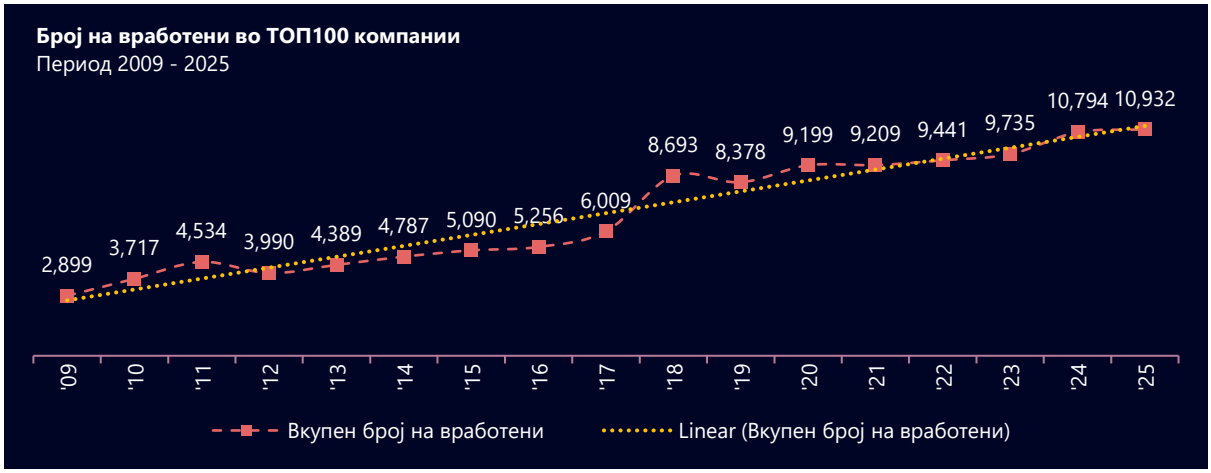

Просечните финансиски резултати по компанија го следат долгорочниот раст на ТОП100, со постепено зголемување на обемот на работење во речиси целиот анализиран период. Просечниот приход по компанија се зголемува од 3.48 милиони евра во 2009 на 19.48 милиони евра во 2025, додека просечниот расход расте од околу 3.25 на 18.22 милиони евра. Во истиот период, просечната нето-добивка се зголемува од 0.23 на 1.26 милиони евра, што покажува дека компаниите денес работат со значително поголем финансиски обем отколку на почетокот на анализираниот период.

Во последните години растот е особено изразен. Просечниот приход се зголемува од 14.17 милиони евра во 2023 на 17.14 милиони во 2024, а потоа на 19.48 милиони евра во 2025. Истовремено, просечната нето-добивка по компанија порасна од околу 1.00 милион евра во 2023 на 1.35 милиони во 2024, по што во 2025 се намалува на 1.26 милиони евра. Тоа значи дека и на ниво на просечна компанија, 2025 продолжува да носи раст на приходот, но со поинаков однос помеѓу приходите, расходите и нето-добивката во споредба со 2024.

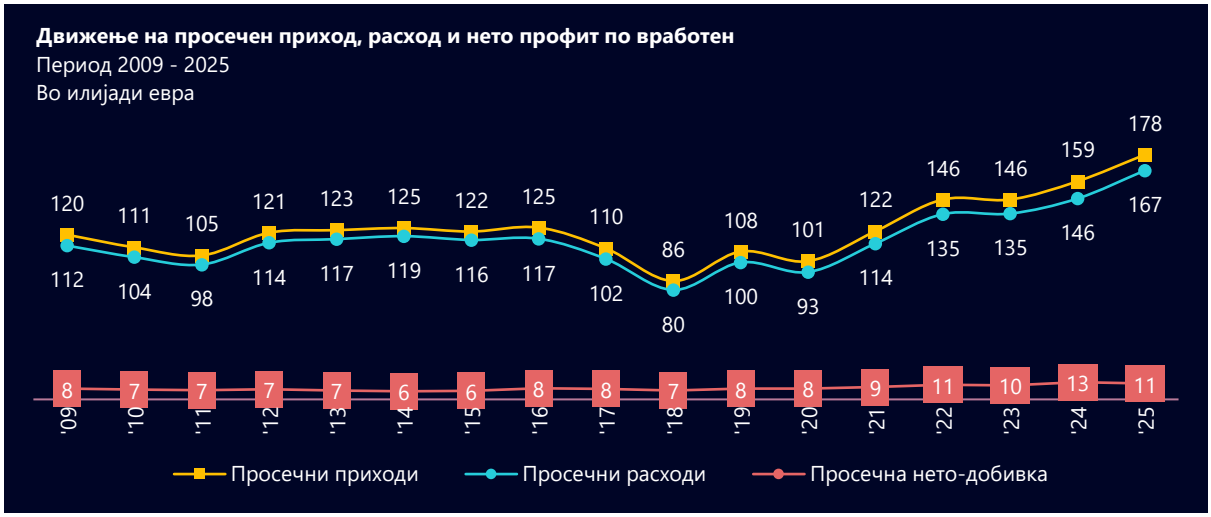
3. ВРАБОТЕНИ И ОСНОВНИ ФИНАНСИСКИ ПАРАМЕТРИ ПО ВРАБОТЕН

Бројот на вработени и финансиските резултати по вработен овозможуваат да се оцени како се менува оперативниот капацитет на TOP100. Во периодот 2009–2025, бројот на вработени се зголемува од 2,899 на 10,932 лица, што претставува кумулативен раст од приближно 277%, односно просечна годишна стапка на раст (CAGR) од околу 8.7%. Паралелната анализа на приходот и нето-добивката по вработен покажува дали проширувањето на работната сила е проследено и со повисок учинок. На тој начин може да се оцени дали растот на TOP100 се темели претежно на повеќе вработени, на повисока продуктивност, или на комбинација од двата фактори.

Бројот на вработени во ТОП100 компаниите покажува јасен долгорочен раст во периодот 2009–2025. Од 2,899 вработени во 2009 година, бројот се зголемува на 10,932 во 2025, што претставува кумулативен раст од околу 277%. Линеарниот тренд исто така потврдува континуирано нагорно движење, иако во поединечни години има краткотрајни корекции. Најизразено зголемување се забележува во периодот 2017–2018, кога бројот на вработени расте од 6,009 на 8,693. По тоа

следува период на релативна стабилизација, со движење околу 8,400–9,700 вработени до 2023. Во последните 2 години растот повторно продолжува, од 9,735 во 2023 на 10,794 во 2024 и 10,932 во 2025. Зголемувањето во 2025 е умерено во споредба со претходната година, но сепак го носи бројот на вработени на нов историски максимум во анализираниот период.

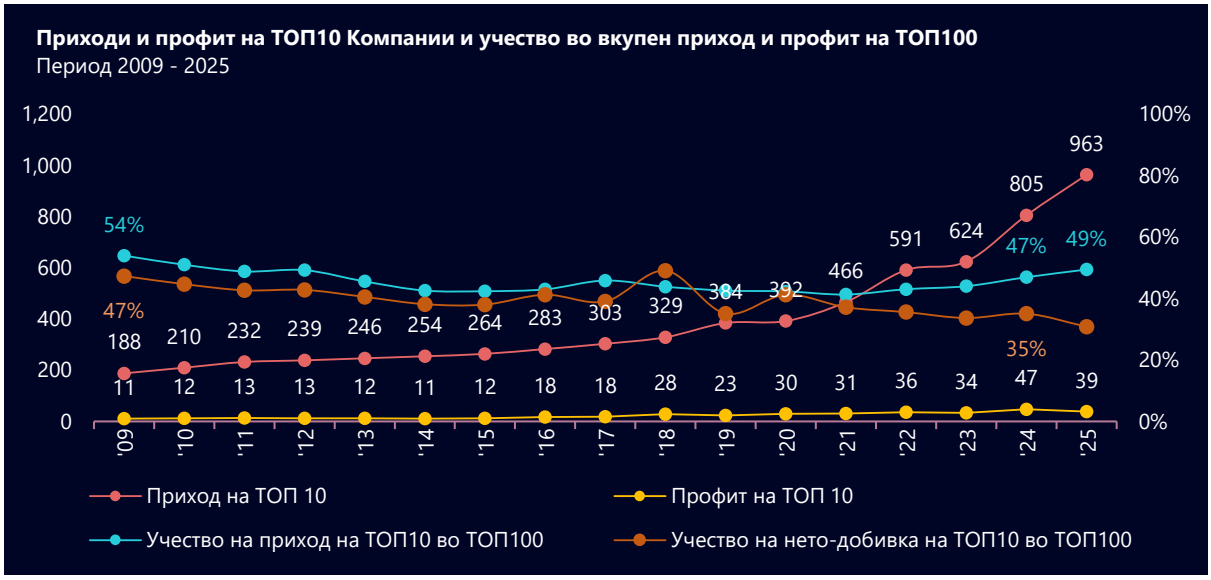
И покрај значителниот долгорочен раст на вкупниот приход и профит на ТОП100 компаниите, просечните финансиски показатели по вработен имаат поумерена динамика. Просечниот приход по вработен се зголемува од 120 илјади евра во 2009 на 178 илјади евра во 2025, односно за приближно 48%. Во истиот период, просечната нето-добивка по вработен се зголемува од 8 на 11 илјади евра. Ова покажува дека растот на компаниите не произлегува само од повисока продуктивност по вработен, туку и од значителното зголемување на бројот на вработени и генералното проширување на обемот на работење.

Анализирано низ периодот, до 2016 година просечниот приход по вработен главно се движи во релативно стабилен опсег од околу 105 до 125 илјади евра, по што во 2017 и 2018 следува намалување до најниската вредност од 86 илјади евра. Од 2019 започнува постепен нагорен тренд, кој е особено изразен во последните години. Приходот по вработен расте од 122 илјади евра во 2021, на 146 илјади во 2022 и 2023, 159 илјади во 2024 и достигнува историски максимум од 178 илјади евра во 2025. Истовремено, расходот по вработен се зголемува на 167 илјади евра, додека нето-добивката се намалува од 13 илјади во 2024 на 11 илјади евра во 2025. Последната година затоа продолжува да покажува раст на приходот по вработен, но со повисок раст на расходите, што ја намалува просечната нето-добивка по вработен.

Анализирано во последниот 5-годишен период, растот на TOP100 е значително побрз од растот на вработеноста. Помеѓу 2021 и 2025 година приходот се зголемува за приближно 73%, додека бројот на вработени расте за околу 19%. Во истиот период приходот по вработен се зголемува за околу 46%, а нето-добивката по вработен за околу 29%. Ова покажува дека проширувањето на TOP100 не се темели само на зголемување на работната сила, туку и на значително повисок приход генериран по вработен, додека профитот расте со поумерена динамика од приходот.

4. ПРИХОДИ И ПРОФИТ НА ТОП10 КОМПАНИИ

Анализата на ТОП10 компаниите ја покажува концентрацијата на финансиската активност во рамките на TOP100 и степенот до кој вкупниот резултат зависи од најголемите компании. Нивното учество во приходот и нето-добивката овозможува да се оцени дали растот е концентриран кај ограничен број компании или е пошироко распределен во групата. Посебно значење има паралелното следење на приходот и профитот. Повисоко учество во приходот не мора да значи и пропорционално учество во добивката, па разликата меѓу двата индикатори дава дополнителен увид во структурата на TOP100 и придонесот на останатите 90 компании во вкупниот финансиски резултат.

Анализата на ТОП10 компаниите покажува дека нивното влијание врз вкупниот приход на ТОП100 повторно се зголемува, додека нивното учество во профитот се намалува. Приходите на ТОП10 растат од 805 милиони евра во 2024 на 963 милиони евра во 2025, што претставува зголемување од околу 20%. Со тоа, нивното учество во вкупниот приход на ТОП100 се зголемува од 47% на 49%, односно речиси половина од вкупниот приход на ТОП100 е генериран од најголемите 10 компании.

Кај профитот движењето е различно. Профитот на ТОП10 се намалува од 47 милиони евра во 2024 на 39 милиони евра во 2025, а нивното учество во вкупната нето-добивка на ТОП100 се намалува од 35% на околу 31%. Ова покажува дека концентрацијата на приходот кај најголемите компании продолжува да се зголемува, но профитот останува порамномерно распределен меѓу останатите компании. Со други зборови, ТОП10 имаат сè поголемо значење за вкупниот обем на работење, но останатите 90 компании имаат релативно поголем придонес во вкупната добивка.

4.1. КОНЦЕНТРАЦИЈА НА ПРИХОДОТ И ПРОФИТОТ ВО ТОП10 И ТОП20 КОМПАНИИ

Во последните 5 години се создава различна динамика во концентрацијата на приходот и профитот. Учеството на TOP10 компаниите во приходот се зголемува од 41.3% во 2021 на 49.4% во 2025, додека TOP20 веќе генерираат 62.7% од вкупниот приход на TOP100. Тоа покажува дека обемот на работење сè повеќе се концентрира кај најголемите компании.

Група	2021	2025	Промена
ТОП10 учество во приход	41.3%	49.4%	+8.1%
ТОП20 учество во приход	56.7%	62.7%	+6.0%
ТОП10 учество во профит	37.2%	30.8%	-6.4%
ТОП20 учество во профит	54.0%	47.1%	-6.9%

Кај нето-добивката трендот е обратен. TOP10 учествувале со 37.2% од вкупниот профит во 2021, а во 2025 нивното учество се намалува на 30.8%. Кај TOP20 падот е од 54.0% на 47.1%. Следствено, најголемите компании сè повеќе ја носат приходната страна на TOP100, но профитот станува пошироко распределен кон останатите компании. Ова е важна структурна промена: концентрацијата на пазарниот обем се зголемува побрзо од концентрацијата на финансискиот резултат.